

ŠUMSKI RESURSI I NJIHOV ZNAČAJ ZA RAZVOJ SEOSKOG TURIZMA

FOREST RESOURCES AND THEIR IMPORTANCE FOR DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM

Adela Dedić, Fakultet za menadžment i poslovnu ekonomiju, Univerzitet u Travniku, BiH
Ragib Šišić, Fakultet za menadžment i poslovnu ekonomiju, Univerzitet u Travniku, BiH

SAŽETAK

Evidentno je, da je obrađivano područje uglavnom ruralno, te da se stoga, ukupan njegov razvoj mora osmišljavati kao ruralni razvoj utemeljen na iskustvima razvijenih zemalja, čija su ruralna područja danas već visoko razvijena i poželjna jednako za stanovanje, kao i za pokretanje privrednih djelatnosti.

Ključne riječi: šumski resursi, razvoj, seoski turizam.

Key words: forest resources, development, rural tourism.

ABSTRACT

It is evident that the treated area is mainly rural, and that, therefore, the total must devise its development as a rural development based on the experiences of developed countries, which are in rural areas now have a highly developed and are equally desirable for housing, as well as to initiate economic activities.

UVOD

Posljedično, tehničko – tehnološkom napretku, spoznaja o značaju šumskih i ostalih ekosistema dostigla je visok stepen u značenju ljudskog života, kada su potrebe i korištenje svih funkcija šuma znatno proširene. Generalno, poznato je da su šume prirodna prepreka vremenskim nepogodama

i da pozitivno utiču na kvalitet zraka, zemljišta, floru i faunu i vodu.

Kako savremen čovjek ima potrebu za što većim boravkom u prirodi (prirodnom ambijentu), tako se sada u moderno doba otvaraju mogućnosti za turističkim u rekreativno – zdravstvenim aktivnostima. Prirodne karakteristike i specifičnosti šumskih područja u Bosni i Hercegovini, predstavljaju veliki turistički potencijal koji može biti pokretač različitih privrednih i turističkih aktivnosti, posebno u oblasti zdravstveno – rekreativnog turizma.

U odnosu na sve zemlje bivše Jugoslavije, Bosna i Hercegovina na raspolaganju ima površinom najveće šumske resurse, što otvara mogućnost u manje nerazvijenim sredinama razvitak putem seoskog i zdravstveno - rekreativnog turizma.

Na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine, moguće je oživjeti veliki broj lokaliteta koji bi odgovarali zahtjevima pomenutih turističkih aktivnosti, a koji mogu animirati svakog posjetioca kako iz zemlje tako i iz inostranstva.

ULOGA ŠUMSKIH RESURSA ZA RAZVOJ SEOSKOG TURIZMA

Kao značajan prirodni potencijal za razvoj seoskog turizma i rekreacije, šume predstavljaju prioritetan segment u razvoju i očuvanja istih. Njihov uticaj je neprocjenjiv u

produkciji kisika, apsorpciji ugljen- dioksida i umanjenju sunčevog uticaja (radijacije) , kao i drugih elemenata klime, zbog čega šumska vegetacija ima najznačajniju ulogu u stvaranju zdravih uvjeta za ovu vrstu turističke djelatnosti.

Šuma je složen ekosistem koji osigurava različite dobrobiti za društvo. Održivo gazdovanje šumama podrazumijeva održavanje i unapređenje šuma uz osiguravanje svih njihovih funkcija za sadašnje i buduće generacije.. Na osnovu FAO klasifikacije, funkcije šuma se mogu podijeliti na: funkciju zaštite biodiverziteta, funkciju zaštite zemljišta i voda, te proizvodnu funkciju i sociološku funkciju (FAO, 2004). Šumarska legislativa u BiH je usklađena sa navedenom klasifikacijom.

Obzirom da državne šume primarno imaju ulogu održivog zadovoljavanja mnogostrukih potreba društva, ciljevi gazdovanja trebaju biti prilagođeni tim potrebama. Trenutno stanje ukazuje da se u planiranju gazdovanja šumskim resursima u BiH, šumskoj rekreaciji ne posvećuje dovoljna pažnja. Zakonom propisana metodika izrade šumsko-privrednih osnova, orijentirana prvenstveno na proizvodnju drvne mase ne obuhvata aspekt planiranja šumske rekreacije. Da bi se potencijali šumskih resursa racionalno koristili i osigurale optimalne koristi za društvo, planiranje gazdovanja šumskim resursima treba biti zasnovano na principima multifunkcionalnog šumarstva uz učešće svih zainteresovanih strana u tom procesu. Ovakav pristup bi, uz međusektorsku saradnju i međusobno usklađivanje, sveo na minimum pojavu sve češćih konflikata, kako između različitih pristupa planiranju gazdovanja šumskim resursima, tako i između različitih interesnih grupa.

Vidljivo je da su u BiH najpopularnije one rekreacione aktivnosti koje su pristupačne velikom broju građana. Izuzetak predstavlja skijanje kao rekreaciona aktivnost, što se može objasniti činjenicom velike popularnosti zimskih sportova u BiH. Učestalost konflikata

između pojedinih rekreacionih aktivnosti i aktivnosti očuvanja okoliša i zaštite prirode, uglavnom su uzrokovani neodgovornim odnosom građana koji upražnjavaju rekreaciju, prema okolini i prirodi. U rezultata za Hrvatsku

ni jedan konflikt nije dobio najveću ocjenu na razini države, iako na pojedinačnim primjerima zaštićenih područja postoje relativno ozbiljni konflikti.

U većini evropskih zemalja, pa tako i u BiH, proizvodnja drveta predstavlja još uvijek primarnu funkciju šuma. Međutim, ekološke funkcije šuma postaju sve bitnije, ponekad prevazilazeći i po značaju i po vrijednosti ekonomsku funkciju kao primarni cilj gazdovanja. Sociološke funkcije šuma također nisu novost. Neke od njih kao npr. sakupljanje šumskih plodova mogu se smatrati običajnim pravom lokalnog stanovništva.

Druge, kao što su rekreacija i turizam postaju sve značajnije. Zajedno sa porastom značaja i kompleksnosti socioloških funkcija šume raste i mogućnost pojave konflikata između različitih upotreba šume.

Kao bitan segment seoskog turizma u Bosni i Hercegovini, javlja se mogućnost za "LOVNI" turizam, kao tradicionalno provjerenog kvaliteta ljudi sa ovog podneblja. U savremeno doba, lovni turizam je posebno interesantan inostranoj klijenteli.

Kao nezaobilazan segment za seoski turizam je proizvodnja i plasman zdrave hrane, za koju su posebno zainteresirani stanovnici zapadnih zemalja, gdje je tehničko – tehnološki napredak na znatno većem nivou. Kao primjer mogu se navesti domaćinstva koja se nalaze u šumskim područjima, baveći se prikupljanjem šumskih plodova (šumska jagoda, borovnica, drenjina, jestive gljive, ljekovito i aromatično bilje) , gdje treba osigurati kontrolu, kvalitet i odgovarajuće obilježje. Oznakom bi bilo regulirano geografsko porijeklo i način proizvodnje.

SMJERNICE ZA RAZVOJ TURIZMA

Svaka vrsta turizma se realizira na lokalitetima sa očuvanom prirodom i najatraktivnijim rekreativnim programom.

Osnovni ciljevi razvoja seoskog i turizma su:

- Marketinško pokrivanje najatraktivnijih lokaliteta, koje mogu doprinijeti razvoju manje atraktivnih lokaliteta;
- Pronalaženje lokaliteta koji već imaju izgrađenu infrastrukturu (putevi, javni servisi i ostalo);
- Finansiranje programa i projekata za manje atraktivne lokalitete, kako bi se ubrao razvoj područja koje lokalitet pripada;
- Aktivno i bezrezervno učešće i finansijska podrška lokalne zajednice kao i države u pokretanju svih aktivnosti;
- Stručno informiranje gradskog stanovništva o blagodatima seoskog i zdravog načina života

Faktori koji bitno utiču na razvoj seoskog turizma:

- Očuvanje turističkih potencijala
- Program procentualnog ulaganja od ostvarene dobiti u obnavljanje, stvaranje novih potencijala

REALIZACIJA

Realizacija usvojenog i praćenje ostvarenog rezultata podrazumijeva:

- Projektovanje definiranje svih pokazatelja za lokacije koje su prioritetom izabrane i za koje se misli da su ekonomski opravdane;
- Stvaranje imidža kroz marketinšku podršku Web prezentacije, i štampanje raznih propagandnih materijala tipa kataloga, flajera itd.;
- Tematski programi, stručna edukacija (sakupljanje šumskih plodova), saradnja te

upoznavanje sa običajima lokalnog stanovništva;

- Praćenje ostvarenih rezultata sa medijskom i poslovnom prezentacijom (promocija proizvoda, reklama, prodaja i kontakt sa javnošću). Suština je da se cijeli zadatak svodi na veoma precizno definiranje mikro i marko turističke ponude Bosne i Hercegovine;
- Analiza razvojne strategije , u okviru koje je važno uspostaviti saradnju sa stručnjacima iz različitih oblasti, te predstavnicima lokalne samouprave i uspješnim privrednicima.

STRATEGIJA RAZVOJA DRŽAVNOG EKOLOŠKOG MONITORINGA

Evidentno je, da je državni ekološki monitoring svuda u svijetu, neophodni otvoreni sistem, koji se mijenja u skladu sa promjenama vremena i tehničko – tehnološkog napretka, tako da se mora stalno modernizirati.

Ova vrsta monitoringa direktno zavisi od stanja na terenu i realnih tehničkih mogućnosti (Internet, upotreba informacionih sistema, kao i ekonomske mogućnosti lokaliteta kao najbitniji faktor).

Strategija državnog monitoringa

- Sistem bi trebalo oformiti po principu regionalne i teritorijalne funkcionalne sredine;
- Dinamika uspostavljanja sistema mora biti usaglašena sa tehničkim i ostalim potencijalima države;
- Kao jedan od najbitnijih elemenata je uspostavljanje informacione mreže i sredstava komunikacije;
- Prikupljanje realnih podataka o stanju prirodne sredine, kako bi se dobili najrealniji parametri o svrsishodnosti i opravdanosti izbora lokaliteta kao prioriteta.

ZAKLJUČAK

U ovom trenutku, Bosna i Hercegovina ima dosta prirodnih resursa i mogućnosti da uz minimalna ulaganja (koja nisu mala), unaprijedi razvoj područja koji bi mogao odgovarati zahtjevima pionirskog ili vrhunskog seoskog turizma, koji bi u budućnosti mogao imati visoko mjesto na ljestvici poslije planinskog i gradskog turizma, a kao dobro od posebnog interesa za stanovništvo i državu uopće.

Realno je očekivati da će povećanje životnog standarda i ekonomski razvoj uticati na povećanje kvantitativnih i kvalitativnih potražnji za rekreacijom u šumi. U tom smislu, bitno je uočiti postojanje značajnih regionalnih razlika. Za razliku od urbanih područja, u kojima šuma ima izraženu rekreacionu funkciju, u naseljenim ruralnim područjima lokalna privreda značajno zavisi od šumarstva i drvne industrije, te ove grane privrede predstavljaju osnovni, nerijetko i jedini izvor prihoda za lokalno stanovništvo. Šumarstvo bi moglo mnogo više pridonijeti ruralnom razvoju kad bi se koristile i ostale funkcije šuma posebno rekreaciona i zdravstvena.

Svaka rekreaciona aktivnost u prirodi zahtijeva ispunjavanje određenih preduvjeta, kao što su: atraktivnost, pogodna klima, ugodnost, postojanje prostora i sl. Generalno, šume mogu ispuniti većinu ovih zahtjeva, posebno ako ih se posmatra kao zelenu infrastrukturu čijim se korištenjem otvaraju nova radna mjesta i ostvaruju novi prihodi. Na pogodnost šuma za rekreaciju mogu uticati i drugi faktori npr. pristupačnost i prohodnost šuma, tip vlasništva i način gazdovanja šumskim resursima. Kako je zakonom omogućena sloboda javnog pristupa šumama u svrhu rekreacije bez obzira na vlasništvo, može se zaključiti da u tom smislu ne postoje neka značajna ograničenja za rekreaciju.

Prisustvo i stanje infrastrukture za šumsku rekreaciju nije zadovoljavajuće u BiH. Ova

ocjena se većinom odnosi na ruralna i udaljena područja, dok su urbane sredine relativno opremljene različitim rekreacionim sadržajima. Međutim, zbog nedostatka finansijskih sredstava za njihovo održavanje i unapređenje, kvalitet takve infrastrukture nije na zadovoljavajućem nivou.

Iako, ocjena odnosa društva, a posebno šumarske struke prema šumskoj rekreaciji u BiH nije zadovoljavajuća, određene pozitivne primjere ne treba zanemariti. Oni se prije svega odnose na slučajeve prepoznavanja značaja i potencijala šumske rekreacije od strane pojedinih poslovnih sistema šumarstva, što se ogleda u uključanju rekreacionih funkcija šume, u proces planiranja i upravljanja šumskim resursima.

LITERATURA

- (1) M.Avdibegović, D.Vuletić, E.Krilašević, A.Selmanagić, "Šumska rekreacija u BiH sa osvrtom na stanje u Hrvatskoj" "Naučna konferencija: "Gazdovanje šumskim ekosistemima nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja"
- (2) Cost Action E33, (<http://www.openspace.eca.ac.uk/costE33/objectives.htm>)
- (3) FAO (2004): Global Forest Resources Assessment Update 2005 – Terms and Definitions, Working Paper 83/E, Rome, str. 10-11.